

Nieuwsbrief VWG Rijk van Nijmegen e.o. / 2023 - 06 / juli 2023

Hoi Paul,

Onze vereniging blijft groeien. In 2022 zijn er 38 nieuwe leden bijgekomen (wat al een record was) en in de eerste zes maanden van dit jaar al 34! We zitten nu op 390 leden en gaan dit jaar vast nog naar de 400. Dat geeft aan dat we met al onze activiteiten op de goede weg zijn. Nu alleen nog wat meer vrijwilligers. Hierover in een van de volgende nieuwsbrieven meer.

Op je scherm een mooi gevulde nieuwsbrief! Veel leesplezier en voor wie op zomervakantie gaat, veel mooie waarnemingen toegewenst in het buitenland (b.v. een hop ergens in Frankrijk) of gewoon lekker vogelen in eigen land.

Paul Gnodde – voorzitter

Martijn Verdoes – secretaris

Kor Bosch – penningmeester

Kelvin Klaassen – excursies en meer

Frank Saris – vogelbescherming en wetlandwacht

Van de bestuurstafel

- Op dinsdagavond 6 juni hebben wij meegedaan aan het partneroverleg van Staatsbosbeheer. Verschillende groene verenigingen kregen uitleg van Staatsbosbeheer over de SBB-plannen. Namens de vwg waren Kelvin en Paul aanwezig. Het is indrukwekkend hoeveel gebieden SBB beheert en hoe ze daar de natuur willen helpen, ondanks eisen vanuit Rijkswaterstaat en van hun bosbouwers.
- Onze wetlandwachter en bestuurslid Frank is bij diverse bijeenkomsten geweest met andere wetlandwachten. Komende zaterdag is er een landelijke meeting (Naardermeer), waarbij een waterschap komt vertellen hoe voor natuur beter te opereren. Een onderwerp waar natuurlijk zeker in onze gemeente grote behoefte aan is, gegeven het feit dat we hier te maken hebben met - in onze ogen - een te conservatief waterschap. Daarbij valt inmiddels een heel klein succesje te melden, namelijk dat ze de standen in de Ooijpolder iets lijken te hebben opgehoogd (praten we al 15 jaar over...). Dit is natuurlijk goed voor de roerdomp.
- Wij hebben gesproken met de projectleider van Topparken. Zoals jullie weten gaan zij een groot vakantiepark bouwen bij de Kraaijenbergse Plassen. Zij krijgen de volledige steun van de gemeente Land van Cuijk. Het is grotendeels een gelopen race. Wij hebben ons in dit gesprek hard gemaakt voor verdere afscherming met b.v. een boeienlijn van de vogeleilandjes en rietkragen.
- Wij hebben advies gegeven over het plaatsen van rifkorven bij de Kraaijenbergse Plassen.
- Verder hebben we verschillende vragen ontvangen in de mailbox van particulieren die we zo goed en zo snel als mogelijk hebben kunnen beantwoorden. B.v. of wij op basis van een vage beschrijving een roofvogel op naam kunnen brengen, of het pad in de Millingerwaard alweer open is en van iemand die wil weten hoe je kan zien onder welke daken gierzwaluwen broeden in Malden.
- We zijn met het bestuur uit eten geweest (dat doen we een keer per jaar) en hebben er meteen een nuttige vergadering van gemaakt.

Mooie plannen voor volgend jaar, waarin hopelijk een door ons georganiseerde Gelderse vogelaarsdag.

Verslag Vogelplusexcursie op zaterdag 27 mei – Martijn Verdoes

Deze zaterdagochtend hadden negen diehard Vogelplussers zich al om 8:00 uur verzameld op parkeerplaats 'Beukenlaan' bij het zweefvliegveld in Malden om onder het toeziend oog van ondergetekende het vogelleven van Heumensoord te gaan ontdekken en vooral determineren!

Het was lekker weer en naast tjiftjaffen en heggenmussen zat er bij de parkeerplaats een spotvogel te zingen met zijn typerende snerpande hoge uithalen. Helaas kregen we hem door tegenlicht en gebrek aan focus en/of overvloed aan enthousiasme niet in de telescoop. Want op het vliegveld had iemand witte kwikstaarten en twee rondscharrelende bruine bollen ontdekt. Na wat discussie was de consensus dat het om boomleeuweriken moest gaan. Een overvliegende huiszwaluw was een teken om het bos in te lopen. Een van de eerste soorten die we tegen het lijf liepen was meteen ook een van de mooiste van de ochtend. Een prachtig mannetje gekraagde roodstaart zat uitbundig te zingen en liet zich fantastisch bekijken. Vervolgens zag iedereen (behalve ik) een kleine bonte specht achter mij langs vliegen. Vol trots incasseerde ik deze misser: "mijn Vogelplussers" hebben onafhankelijk een onwijs leuke soort gedetermineerd! Onder het genot van de zang van een zanglijster imiterende zwartkop vermaakten we ons met een familie boomklevers.

Via een nestholte met kekkerende juveniele grote bonte spechten bereikten we een leuk stukje heide met een paartje roodborsttapuiten en uit volle borst zingende parachuterende boompiepers.

Een leuke verrassing was een gaaiende middelste bonte specht en toen we deze in beeld probeerden te krijgen kwam er al roepend een prachtige zwarte specht aanvliegen, welke zich vervolgens fantastisch liet bekijken.

Het was alweer vroeg laat, dus we liepen door naar een plek voor de volgende doelsoort. Maar naar de fluiter konden we helaas fluiten, al was een zingende zwarte mees een pleister op de zere wond. Na te hebben bijgekletst met zo'n beetje elk passerend hardloopclubje (de aandacht begon duidelijk wat te verslappen na zo'n enerverende ochtend), begaven we ons weer richting de parkeerplaats. Onderweg zagen we nog een op het pad foeragerende zanglijster en vloog er een aantal keer een luid roepende grote

lijster langs. Het heeft even geduurd, maar uiteindelijk lijkt er overeenstemming te zijn over de gelijkenis van deze vluchtroep: geen natte, noch droge wind, maar het geratel van vallende keutels. Kortom, een waardige afsluiter voor deze lichting deelnemers aan Vogelplus.

Erg leuk dat jullie onderling al plannen maakten voor gezamenlijke vervolg vogelavonturen. En ik hoop jullie in het veld en bij activiteiten van de Vogelwerkgroep snel weer te zien.

Verslag nachtzwaluwexcursie op dinsdag 6 juni – Rob Krol

Mooi op tijd liepen we met de groep vanaf het zweefvliegveld te voet naar de observatieplek, vanwaar we de beste kans hadden om de nachtzwaluw niet alleen te horen, maar ook te zien. Daar gaf ik een korte uitleg over hoe je de zingende vogel het beste kan lokaliseren (met je handen achter je oren) en wanneer je hem in de buurt van die plek kan zien vliegen, nadat je de contactroep in de vlucht (kroiep!) hebt gehoord. Ook toonde ik al enkele potentiële zangposten, zodat de verrekijker vast scherpgesteld kon worden en toen was het wachten tot de show begon. Het ratelende gezang begon wat later dan gewoonlijk en af en toe was er een korte glimp te zien van vliegende exemplaren, man en vrouw. Bijna iedereen zag die nachtzwaluwen redelijk tot goed. Gelukkig was er nog net genoeg licht toen het mannetje tot drie keer toe terugkeerde op dezelfde tak, waar hij ook vorig jaar was gaan zitten. We concludeerden dat dit dus waarschijnlijk hetzelfde mannetje moest zijn. Nachtzwaluwen worden gemiddeld 4-5 jaar oud (tot ongeveer 12 jaar) en komen vaak jaarlijks terug naar dezelfde plek. Groot was de vreugde toen de benjamin van het gezelschap, die toevallig ook Benjamin heette, een nachtzwaluw ontdekte die stiekem 20 meter verderop op het zandpad was gaan zitten. Hoewel het erop leek dat de periode van de meest actieve baltsvluchten alweer voorbij was, kon het al met al toch weer een geslaagde excursie genoemd worden, zo begreep ik van de deelnemers. Totaal telde ik

op basis van de zang drie broedpaartjes, twee op Mulderskop zuid en een op noord, net als vorig jaar. De jaren daarvoor waren dat er een of soms mogelijk twee meer. Over het algemeen doen de nachtzwaluwen het goed in Nederland, maar of dat ook voor Mulderskop geldt? Spelen verdroging en vergrassing dit gebied en de nachtzwaluw parten; wie zal het zeggen? Goed nieuws is wel dat Staatsbosbeheer Ruud Foppen, senior onderzoeker bij Sovon, heeft gevraagd om de waarschijnlijke broedlocaties nauwkeurig in kaart te brengen, zodat de schaapherder daar bij de begrazing rekening mee kan houden. Dit hebben we inmiddels opgepakt. Hopelijk mogen we nog lang van deze mooie en mysterieuze vogel genieten op Mulderskop.

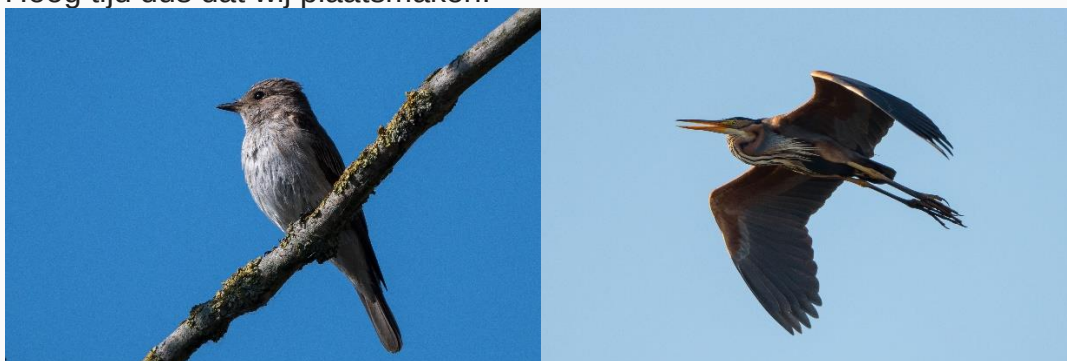

Verslag excursie Zouweboezem en Biesbosch op zaterdag 17 juni – Kor Bosch

Vroeg op een zaterdagochtend vertrekt de VWG-karavaan richting het noordwesten naar het natuurgebied Zouweboezem bij Ameide. Het schema is iets aangepast: Paul heeft gehoord dat het water in het gebied lager staat dan vorige jaren, uit beheersoogpunt, zodat de gehoopte witvleugelstern er dit jaar niet broedt. Daarom hebben we besloten om eerst wat korter naar de Zouweboezem te gaan en de excursie vervolgens nog iets uit te breiden met een bezoek aan de Biesbosch.

Rond kwart over zeven komen we aan bij onze eerste stop. Ondanks het vroege uur staan er al aardig wat auto's. Al bij de parkeerplaats, uitkijkend over een vochtig en struikachtig gebied, zien we de eerste purperreigers verschijnen en overvliegen, terwijl in de struikjes een jonge blauwborst wordt ontdekt en onzichtbaar in de begroeiing een spotvogel zingt. Er staat toch nog aardig wat water, en op vlotjes in een plas tussen het hoge riet broeden

zwarte sterns. Al staand op de wiebelende rand van het uitkijkpunt kunnen we over het riet de ouders eten zien aanvoeren, maar veel vogels lijken nog te broeden. De andere kant op kijkend, naar het weiland, is de nestkast van een torenvalk te zien. De twee jonge vogels die er bovenop zitten oefenen hun vliegkunsten, leuk om te zien. Purperreigers blijven overvliegen en in het riet zingt soms een onzichtbare snor. Kleine karekiet, rietzanger en rietgors laten zich gelukkig wel zien. Terug bij de parkeerplaats laat een mooie grauwe vliegenvanger zich geduldig bewonderen op een takje. Ondertussen komen nog meer auto's aangereden, terwijl er geen parkeerplek meer is. Hoog tijd dus dat wij plaatsmaken.

We vertrekken richting Biesbosch. Als we daar aankomen is het ondertussen echt warm geworden. Ook is het licht behoorlijk fel, en omdat vogels hier vaak op grote afstand zitten wordt fotograferen nu wel erg lastig. Gelukkig zijn er telescopen mee, waarmee we de dieren toch nog beter kunnen zien. We stoppen bij een aantal natte gebieden zoals bij de Kievitswaard en zien daar al de nodige mooie vogels. Kleine zilverreigers, kemphanen, zomertaling, witgatjes, kluten en bergeenden met jongen en erg veel grutto's. Als we bij de Wassende Maan aankomen worden ook casarca's ontdekt. We volgen de Bandijk nog een halve kilometer en wandelen tussen sprookjesachtige, vrijwel geheel in mottenspinsel ingepakte bomen naar het volgende uitkijkpunt. Hier zien we de zwartkopmeeuwen waar we op hadden gehoopt. Op erg grote afstand wordt een grote roofvogel ontdekt in een dode boom. De snavel is niet goed zichtbaar, wat de inschatting wat lastiger maakt, maar vergeleken met de vogels op de voorgrond lijkt het toch echt een zeearend te zijn! Dan voegt een tweede vogel zich bij de eerste en kunnen we een forse buizerd definitief uitsluiten: twee zeearenden, mooi in beeld. Geen verrassing in de Biesbosch, maar toch een mooie waarneming. We krijgen nog wat mooiers te zien: als we langs de Bandijk richting het Museumeiland rijden, stoppen we om naar een eiland te kijken waar

zwartkopmeeuwen broeden. We staan nog niet zo lang te turen naar het drukbevolkte eiland als vrijwel alle vogels de lucht in gaan. Het duurt niet lang of we zien de oorzaak: een zeearend komt van rechts aangevlogen en gaat recht op het eiland af. De wolk van vogels danst om hem heen, de roofvogel durft het toch niet aan en slaat op de vlucht. Meerdere keren probeert hij het, eerst vooral van boven, dan vooral van onderaf aanvliegend, maar iedere keer weet de groep de zeearend genoeg te intimideren. Ook bij uitkijkpunt Pannekoek is de zeearend te zien, en Rombout, die vooruit is gelopen terwijl de rest van de groep een matkop zoekt, weet ons een visarend te tonen in zijn telescoop. Niet alleen wij profiteren hiervan: ook de andere mensen op dit uitkijkpunt genieten mee. Een kleine zilverreiger vliegt voorbij. Ondertussen maakt de hitte het vogels kijken steeds moeilijker en is het middaguur al verstreken. Als allerlaatste stop doen we een gebied aan waar koereigers zijn gezien. Koeien zien we wel, maar de reigers lijken de rivier te zijn overgestoken naar de Dordtse Biesbosch. Moe maar voldoen vertrekken we weer naar het oosten.

Verslag excursie op zaterdag 24 juni – Kelvin Klaassen

Ik denk dat we nu voor eens en altijd kunnen stellen dat de weergoden ons doorzettingsvermogen hebben bekroond met een goedweersgarantie voor alle toekomstige vwg-excursies (even afkloppen). Het is 7 uur, en met zware ogen rijden we van het zonnige Nyma-terrein richting de Veluwe. Eenmaal daar wordt het hoofddoel al snel duidelijk: de draaihals vinden. Alle excursisten delen deze ambitie maar al te zeer, en we duiken vol enthousiasme het natuurgebied in. Wat ook snel duidelijk wordt is dat een draaihals verdomd klein is, en bovendien ongelooflijk goed gecamoufleerd. Als hij dan ook z'n snavel houdt wordt het wel heel moeilijk. Elke spreeuw, grote lijster, merel, kneu, boompieper, boom -en veldleeuwerik neemt eerst een vage draaihals vorm aan alvorens zijn ware identiteit vrij te geven. We

besluiten een halve cirkel te maken om een veelbelovend veld met veel hoog gras en dode berkjes. We zien geen draaihals, maar worden wel getrakteerd op een prachtige actieve boompieper in de boomtoppen, een verdwaalde zwarte roodstaart op een heidestruik, en een gekraagde roodstaart in een vliegden. Als we tevergeefs in het hoge gras turen krijgen we onze eerste verrassing voorgeschoteld: uit een groepje lage dennen klinkt opeens de onmiskenbare ratel van een nachtzwaluw. Op klaarlichte dag! Hij klonk wat slaperig, dus we zullen zijn zoete dagrust wel verstoord hebben. Ook horen we een middelste bonte specht hinniken vanuit het westen. Over een ruiterspad trekken we verder naar de volgende draaihals mogelijkheid wanneer we hem opeens horen roepen. De groep verstijft als één groot organisme en stilletjes sluipen we richting de bron van het geluid. Het lijkt vrij dichtbij, maar precies op dat moment stopt een auto van natuurmonumenten waaruit twee figuren stappen die lomp dwars door de heide stompen om ons een reprimande uit te delen voor onze pad-keuze. Helaas is de draaihals weer wat verder weg. Met de alfastatus van de boswachter op eenzijdige wijze bevestigd kachelt deze weer verder. We horen hem nog vaker roepen (de draaihals, niet de boswachter), wat verder weg, maar helaas blijft het daarbij. We lopen terug naar de auto's, vergezeld door een grauwe vliegvanger. Toch is het daarmee nog niet gedaan. Er zit nog één truc in de mouw van de excursieleider. De afgelopen week is waarneming.nl scherp in de gaten gehouden en is gezien hoe steeds meer slangenarenden Nederland indruppelen. Helaas lieten ze tot dan toe hun geliefde Deelense veld links liggen. Tegen beter weten in rijden we toch richting dat stukje vertrappele aarde aan de wegkant van het hek om de Hoge Veluwe – bekend bij iedereen die daar de afgelopen jaren slangenarenden en lammergieren heeft gespot en te beroerd was daarvoor toegang te betalen (moi inclus)! Sander en Stijn lopen voorop en zien meteen een rover boven het veld. In één keer raak. Een onmiskenbare slangenarend zweeft lui van ons af en begint dan op afstand te bidden en te jagen. Als hij tien minuten later opeens onze richting op vliegt is het feest compleet. Op een afstand van zo'n dertig meter kunnen we allemaal genieten van deze prachtige vogel. Even later wordt zelfs nog een tweede, lichter exemplaar gezien. Draaihalzen

zijn massaal vergeten, en tevreden rijden we terug naar huis.

De huiszwaluwen van de Lentloper, Nijmegen – Nico van der Poel

In 2015 hielden we met de vogelwerkgroep Nijmegen e.o. voor ons hele werkgebied een telling van huiszwaluwkolonies. Wilfried de Jong telde toen nog in Lent en opvallend was dat de kolonies in Lent flink groter werden. De aanleg van de nevengeul met veel zand en modder was daar zeker ook een oorzaak van. In augustus merkte Wilfried op dat er ook onder de splinternieuwe brug over de nevengeul negen nesten van huiszwaluwen zaten. Niet een heel gebruikelijke plaats, maar ze vonden het blijkbaar goed daar. Dat jaar kreeg de brug de naam 'Lentloper'. Een jaar later waren er 50 nesten, weer een jaar later 90 en zo enkele jaren van 178 nesten. Peter Brouwer was al vanaf 2016 de teller ter plaatse. In 2022 waren er 211 nesten en dit jaar 244 nesten. Met een telescoop kijkt Peter alle nesten af om te tellen. Navraag bij Sovon, organisatie van vogelonderzoek Nederland, leert dat deze kolonie al enkele jaren de grootste kolonie van Gelderland is. In Nederland is het de tweede of derde grootste. Deze ontwikkeling is ook de architect van de brug, Chris Poulissen, ter ore gekomen. Hij wil graag over de mooie brug en zeker ook over de huiszwaluwkolonie vertellen aan zijn vakbroeders. En zijn vraag was waarom de huiszwaluwen voor deze plek kiezen. Ik kon hem wel vertellen dat de plek gunstig is omdat de aanwezigheid van veel water betekent dat er veel nestmateriaal aanwezig is en ook veel voedsel. De huiszwaluw bouwt van modder een nestkommetje dat meestal aan huizen onder witte dakranden geplakt wordt. En de huiszwaluw eet veel vliegen en muggen en voert die ook aan de jongen. Met zoveel water in de buurt is dat altijd gunstig. Maar er is nog iets bijzonders: net onder de plek waar de pijler de brug raakt zit een randje op de pijler. Die kan het nest steunen en dat maakt de kans dat een nest eraf valt aanmerkelijk kleiner. Ik heb dat bij een boerderij ook al eens meegemaakt en

de huiszwaluwen hebben er blijkbaar kijk op; ze zijn de architecten van hun eigen huis. Mijn vraag aan Chris Poulissen was nog waarom dat randje er zit.

Chris antwoordde: “De kleine inkeep is het beton heeft als doel meer flexibiliteit te voorzien aan de overgang tussen de kolom en het brugdek. Mijn collega Laurent weet daar veel meer over.” Laurent Ney reageerde: “De primaire bedoeling van het randje was dezelfde bekisting te gebruiken voor alle pijlers. Dus eerder een uitvoeringstechnisch vertrekpunt...”

En Chris weer: “In alle geval heeft het ons geleerd hoe zwaluwen -en vogels in het algemeen- te helpen bij het bouwen van hun huisvesting. Ook dit is weer een schoolvoorbeeld van een grote meerwaarde zonder dat het geld moet kosten. Dat kunnen architecten dus eenvoudig in elk project integreren (wat Laurent en ik ondertussen doen in al onze projecten). Doch een mooie story! “

Nijmeegse havik verhuist naar Montferland – Olaf Klaassen

Hoe bestaat het! Een havikvrouw van 11 jaar oud die middenin het broedseizoen vanuit het Rijk van Nijmegen naar het Bergherbos in het Montferland verkast, om daar doodleuk een bestaand nest in te pikken. En nu heeft ze jongen! Wat een fantastisch verhaal en het kan worden verteld dankzij de zender die ze van Gerard Müskens had gekregen. Dus wou Gerard samen met Youri van der Horst wel eens even kijken hoe deze dame erbij zit in het Bergherbos. Nou, in een lariks dus (waarin anders!) en op een nest dat ooit door een buizerd is gebouwd, maar de afgelopen vijf jaar door

haviken werd bewoond, en vrij succesvol (uitgevlogen jongen op 1 jaar na). Ook dit jaar was het nest weer bezet met begin februari een kekkerende vrouw en eind februari al volop nieuwe takken.

Het zal een vraagteken blijven hoe de vrouw uit het Nijmeegse dit nest begin april heeft kunnen overnemen, maar mogelijk was de reeds aanwezige vrouw weggefallen. Drie eitjes bleek ze te hebben gelegd waarvan er twee zijn uitgekomen, beide jongen in prima conditie, ook al zijn ze een stuk later geboren dan normaal.

Details over het vervolg van deze opmerkelijke move zullen ongetwijfeld nog naar buiten komen via het onderzoek van Gerard en kompanen, maar wat vind ik het leuk dat deze havik onze onderzoeksgebieden op deze manier met elkaar verbindt!

Foto jonge haviken op nest (links vrouw en rechts man) - Gerard Müskens

Foto onderzoekers v.l.n.r.: Gerard, Youri, Olaf

Excursie- en avondprogramma najaar 2023 – Paul Gnodde en Kelvin Klaassen

Wij werken aan een mooi aantal excursies in het najaar. Dit komt in de volgende nieuwsbrief.

Tot later!

Heel veel dank aan alle stukjesschrijvers en Kor voor de check van alle

typfoutjes. Ik hoop dat iedereen weer met interesse deze nieuwsbrief gelezen heeft.

Leuk om nog even te eindigen met een overzichtje van de zeldzame vogelwaarnemingen van afgelopen maand juni. Het blijft leuk vogelen in onze regio!

#	euring	soort	vroegste datum	aantal	#	laatste datum
1	6240	Dwergstern - <i>Sternula albifrons</i>	2023-06-20	9	9	2023-06-20
2	1360	Zwarte Ibis - <i>Plegadis falcinellus</i>	2023-06-01	38	38	2023-06-05
3	1040	Kwak - <i>Nycticorax nycticorax</i>	2023-06-07	6	6	2023-06-25
4	2560	Slangenarend - <i>Circaetus gallicus</i>	2023-06-23	6	6	2023-06-24
5	2980	Dwergarend - <i>Hieraaetus pennatus</i>	2023-06-25	1	1	2023-06-25
6	12530	Grote Karekiet - <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	2023-06-01	13	13	2023-06-29
7	12480	Struikrietzanger - <i>Acrocephalus dumetorum</i>	2023-06-16	119	119	2023-06-30
8	12600	Orpheusspotvogel - <i>Hippolais polyglotta</i>	2023-06-01	32	32	2023-06-06

Paul Gnodde

voorzitter / coördinator nieuwsbrief

06-18758711